

RISK MANAGEMENT IN THE INSURANCE SECTOR

MANAGEMENTUL RISCURILOR ÎN SECTORUL ASIGURĂRILOR

Nadejda BOTNARI¹
Veaceslav BOTNARI²

Abstract:

In the current economic-social, political and pandemic context, the emergence of new risks and uncertainties with serious consequences on all areas of activity is inevitable. As a result, risk management has become an imperative and a major concern of the financial management of all entities, regardless of the type of activity. In this paper, the authors aim to address the specific forms of risks related to the insurance activity, to address the managerial process of identifying and monitoring the risks specific to insurance companies.

Keywords: risk, insurance, management.

JEL:classification: D81, G32

1. Introducere

Asigurarea risculuia început să funcționeze acum 6500 de ani î.e.n., odată cu primele metode de transfer a riscurilor, practicate de comercianții chinezi, care distribuiau mărfurile în mai multe vase pentru a limita pagubele cauzate de pierderea unei singure nave. În celebrul Cod al lui Hammurabi (1750 î.e.n.), babilonienii, în schimbul unei sume suplimentare achitate creditorului care finanța expediția negustorilor, creditorul garanta anularea împrumutului, în cazul în care transportul era furat sau pierdut pe mare.

Însă, cel dintâi contract de asigurare independent de alte tipuri de contracte, precum cele de împrumut, datează din anul 1347, la Genova, Italia. Formele moderne incipiente de asigurare, cum ar fi asigurarea de bunuri, datează din anul 1666, când a avut loc Marele Incendiu din Londra, ce a avut drept efect evoluția viziunilor asupra asigurării de la o problemă de comoditate într-una de necesitate.

Definiția modernă a noțiunii de risc este oferită de către Organizația Internațională de Standardizare (ISO 31000:2018 - principii și orientări generice privind gestionarea riscurilor, potrivit căreia, riscul reprezintă efectul incertitudinii asupra obiectivelor, iar managementul riscurilor este ansamblul activităților coordonate pentru direcționarea și controlul unei organizații cu privire la risc [2].

Riscurile preluate de către companiile de asigurări generează noi riscuri la care este expusă însuși compania de asigurări. Formele specifice ale riscului, aferente activității de asigurare pot fi clasificate în [1]:

- *risc de concentrare* - toate expunerile la risc care prezintă un potențial de pierdere suficient de mare pentru a pune în pericol solvabilitatea sau poziția financiară a companiilor de asigurare și de reasigurare;

- *risc decizional* - risc de înregistrare a unor pierderi sau de modificare nefavorabilă a situației financiare din cauza deciziilor strategice adoptate de conducere;

- *risc de credit* - riscul de pierdere sau riscul de modificare nefavorabilă a situației financiare, care rezultă din fluctuații ale bonității emitenților de valori mobiliare și oricăror

¹Profesor universitar, doctor, Academia de Studii Economice a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova, botnari.n@ase.md

²Lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova, vbotnari@mail.ru

altor debitori la care sunt expuse societățile de asigurare și/sau reasigurare;

- *risc de lichiditate* - riscul ca societățile de asigurare și/sau reasigurare să nu poată înstrăina investiții și alte active pentru a-și putea onora obligațiile financiare la scadență;

- *risc operațional* - riscul de pierdere aferent unor procese interne inadecvate sau disfuncționale, personalului sau sistemelor, sau aferent evenimentelor externe;

- *risc de piață* - riscul de pierdere sau riscul de modificare nefavorabilă a situației financiare, care rezultă din fluctuații ale nivelului și volatilității prețurilor pe piață ale activelor, pasivelor și instrumentelor financiare;

- *risc de subscriere* - riscul de pierdere sau de modificare nefavorabilă a valorii obligațiilor de asigurare, determinate de anumite ipoteze inadecvate privind stabilirea prețurilor și constituirea rezervelor de asigurare;

- *risc de reasigurare* - riscul de incapacitate a companiei cedente sau a asigurătorului primar de a obține asigurarea de la un reasigurător la momentul potrivit și la un cost adecvat. Incapacitatea poate rezulta dintr-o varietate de motive, cum ar fi condițiile nefavorabile de piață.

- *risc valutar* - riscul financiar care rezultă din fluctuațiile valorii unei monede de bază față de o monedă străină în care o companie sau persoană fizică are active sau obligații.

- *risc investițional* - probabilitatea de apariție a pierderilor în raport cu rentabilitatea preconizată a oricărei investiții anume.

- *risc IT și de securitate informațională* - riscul asociat cu utilizarea, posesia, operarea, implicarea, influența și încorporarea IT în cadrul unei organizații în legătură cu securitatea, disponibilitatea, performanța și conformitatea sistemelor informaționale.

- *risc reputațional* - potențialul ca publicitatea negativă, percepția publică sau evenimentele incontrollable să aibă un impact negativ asupra reputației unei companii, afectând astfel veniturile acesteia.

- *risc sistemic* - posibilitatea ca un eveniment la nivel de companie/ sector să declanșeze instabilitate severă sau să prăbușească o întreagă industrie sau economie.

Imperativul monitorizării sectorului de asigurări este determinată de rolul esențial al companiilor de asigurări în susținerea activității economice, fiind un mecanism solid ce contribuie la sustenabilitatea și creșterea economiei naționale. Puține persoane și entități își pot proteja eficient proprietatea și alte drepturi economice fără a se baza pe asigurare. Companiile de asigurare sunt, de asemenea, investitori instituționali importanți, jucând un rol esențial în finanțarea economiei reale prin investiții în obligațiuni, acțiuni și alte active.

2. Metode și sisteme de identificare și monitorizare a riscurilor specifice companiilor de asigurări

Paradigma importanței stabilității sectorului asigurărilor este Criza financiară din 2007-2008, cunoscută și sub denumirea de criză financiară globală, fiind cea mai gravă criză economică de la Marea Depresiune a anilor '30. Companiile de asigurări sunt investitori majori și au, de obicei, investiții cu termen de maturitate mai lung decât alte instituții financiare, precum băncile. Astfel, asigurătorii ajută sistemul să reziste la șocuri de termen scurt. Mai mult de atât, companiile de asigurări au continuat să subscrie contracte de asigurare pentru o varietate de domenii, astfel a fost asigurată nu doar continuitatea activității economice în perioada de criză, dar și generarea veniturilor care au fost cel puțin parțial

reinvestite în active financiare, stabilizând prețul acestora pe bursa de valori.[8]:

Complexitatea contractului, gradul de sofisticare a produselor de asigurare, consumul în masă al produselor de asigurare justifică necesitatea unei conduite adecvate a jucătorilor pieței în beneficiul persoanelor asigurate și constituie baza intervenției de stat sub formă de supraveghere și reglementare a companiilor de asigurări. O cerință esențială pentru o reglementare și supraveghere eficientă este capacitatea autorității de a colecta și analiza date din piața asigurărilor.

În baza organizării cadrului normativ și a abordării modului de supraveghere, sunt aplicate mai multe modele de reglementare a pieței financiare[5]:

- *Twin Peaks*, adoptat pentru prima dată în Australia în urmă cu două decenii, numele modelului se referă la două autorități de reglementare de vârf pe care le creează. Primul vârf, în ceea ce privește regulatorul de stabilitate a sistemului, este responsabil doar de elaborarea și aplicarea reglementărilor prudențiale, menite să împiedice criza financiară. Al doilea vârf este responsabil pentru descurajarea comportamentului incorect și asigurarea drepturilor consumatorilor cu privire la produsele și serviciile financiare. Ca urmare, acest model creează obiective clare și fără echivoc, care sunt separate între cele două vârfuri. Aceasta este o caracteristică de bază Twin Peaks: un model care recunoaște că cele două vârfuri pot avea obiective contradictorii și apoi creează vârfurile ca fiind separate, dar egale. Exemple de țări care au aplicat modelul Twin Peaks sunt Statele Unite, Australia (1998), Regatul Unit (2013) etc.

- *Mega regulator*, presupune existența unei autorități publice centrale care reglementează toate segmentele pieței financiare. Un astfel de model a fost ales de următoarele țări: Singapore (1971), Suedia (1991), Japonia (1998), Germania (2002), Franța (2003), Republica Moldova (2007), România (2013), Federația Rusă (2013)) etc.

- *Metoda mixtă (hibridă)*, presupune existența unui organism de reglementare pentru câteva sectoare (dar nu în totalitate) ale pieței financiare și a unor organisme funcționale specializate, precum Agenția pentru protecția drepturilor consumatorilor[9]:

Din punctul de vedere al adecvării unei autorități instituționale de reglementare pentru o economie, trebuie luați în considerare următorii parametri: Mărimea pieței financiare; Gradul de integrare a sectoarelor pieței financiare și transferurile de risc între sectoare; Gradul de deschidere al pieței financiare naționale.

Pentru a menține stabilitatea macroeconomică și a obține o creștere durabilă, majoritatea țărilor se concentrează pe protejarea stabilității financiare. Supravegherea împărțită poate ridica îndoieli cu privire la capacitatea autorității de supraveghere de pe piața financiară de a forma o evaluare generală a riscurilor. În plus, regulatori diferiți ar putea stabili regulamente diferite pentru același domeniu de activitate pentru participanți diferiți.

Abordarea unificată creează condițiile necesare pentru dezvoltarea unor aranjamente de reglementare mai flexibile. Cu toate acestea, pot apărea conflicte precum cele de jurisdicție. Supravegherea unificată ar putea genera economii de scară datorită unei specializări mai mari a angajaților, a unei infrastructuri comune, administrare, sisteme de asistență și o utilizare mai eficientă a resurselor, care ar permite reducerea costurilor și a cheltuielilor. În plus, fuziunea autorităților ar favoriza gestionarea tehnologiilor informaționale într-un mod rentabil și poate scăpa de duplicarea inutilă a cercetărilor și ar reduce eforturile solicitate pentru colectarea informațiilor. Iar ultimul, dar nu cel mai puțin

important argument în favoarea unificării este sporirea responsabilității reglementării. Cu toate acestea, având în vedere diversitatea obiectivelor - de la angajarea de a evita riscul sistemic până la protejarea drepturilor participanților - este posibil ca un autor de reglementare individuală să nu poată pune accentul pe obiectivele și principiile reglementării și să nu poată să-și asume angajamentul funcției bazate pe tipologia participantului. Birocrația este o altă problemă legată de supravegherea instituțională monopolistă. Un alt aspect important este, de asemenea, numit efectul de arbore de Crăciun, datorită multiplelor și diverselor sarcini întreprinse pe segmente diferite, fiecare cu specificul său de către aceeași autoritate, care poate duce la supraîncărcarea atribuțiilor și funcțiilor. Mai mult, în procesul de tranziție, între modelele de reglementare ar putea să apară o posibilitate de exploatare a procesului de către părțile interesate. Ultimele două decenii am fost martorii unei tendințe de creștere a jurisdicțiilor care adoptă modelul de „mega regulator” de reglementare financiară, precum Olanda, Belgia, Noua Zeelandă, Federația Rusă etc.[6]:

În Republica Moldova, reglementarea pieței de asigurări este implementată de Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF). CNPF este o autoritate publică autonomă care raportează Parlamentului, care reglementează și autorizează activitatea participanților profesioniști pe piața financiară nebanară și supraveghează în conformitate cu legislația în vigoare. Obiectivele de bază ale CNPF sunt: îmbunătățirea stabilității, securității, transparenței și eficienței sectorului financiar nebanar, reducerea riscurilor sistemice și prevenirea manipulării cu scopul protejării drepturilor participanților.

Pentru companiile de asigurări o importanță inedită în evaluarea și calibrarea riscurilor o reprezintă actuarul, care prin definiția oferită de art.1 din Legea nr.407/2006 cu privire la asigurări, este o persoană fizică specializată în evaluarea riscurilor financiare prin metode actuariale (statistice, matematice și economice) titulară a unui certificat de calificare eliberat de autoritatea de supraveghere. Prin art.41 din legea nominalizată, actuarul își asumă următoarele obligații: de a calcula primele de asigurare; de a determina valoarea rezervelor tehnice; de a controla activele admise să reprezinte rezervele tehnice; de a calcula beneficiile obținute din fructificarea activelor admise să reprezinte rezervele tehnice pentru asigurările de viață; de a calcula marja minimă și disponibilă de solvabilitate; de a exprima opinii asupra politicii globale de subscriere; de a *contribui la implementarea eficientă a sistemului de management al riscurilor*; de a exprima opinii privind relevanța contractelor de reasigurare; de a notifica, în termen de 15 zile lucrătoare, organul de conducere al asigurătorului (reasigurătorului) și autoritatea de supraveghere despre neregulile constatate sau despre unele situații care indică sau conduc la încălcarea prevederilor legislației cu privire la asigurări.

Etapele și activitățile proprii managementului riscurilor formează un circuit ce asigură principiile fundamentale pentru o autoritate de supraveghere: de consecvență; de proporționalitate; flexibilitate a raționamentului calificat, etc.

Prima etapă în procesul de management al riscului constă în *identificarea riscului*, care implică descoperirea, recunoașterea factorilor de risc care pot afecta compania și performanțele acesteia. A 2a etapă cuprinde *analiza și evaluarea riscurilor*, care implică identificarea efectelor riscurilor și ajută la determinarea calibrului, a probabilității și a consecinței pe care un risc o poate provoca. În funcție de profilul de risc al companiei, se practică clasificarea pe grupuri a asigurătorilor și monitorizarea corespunzătoare (intensitatea

supravegherii ce se reflectă în informația necesară și frecvența prezentării acesteia). cea de-a 3-a etapă în procesul de management a riscurilor-*Comunicarea și atenuarea riscurilor*-cuprinde cizelarea și implementarea planului de minimalizare, transferare și reducere a riscurilor.

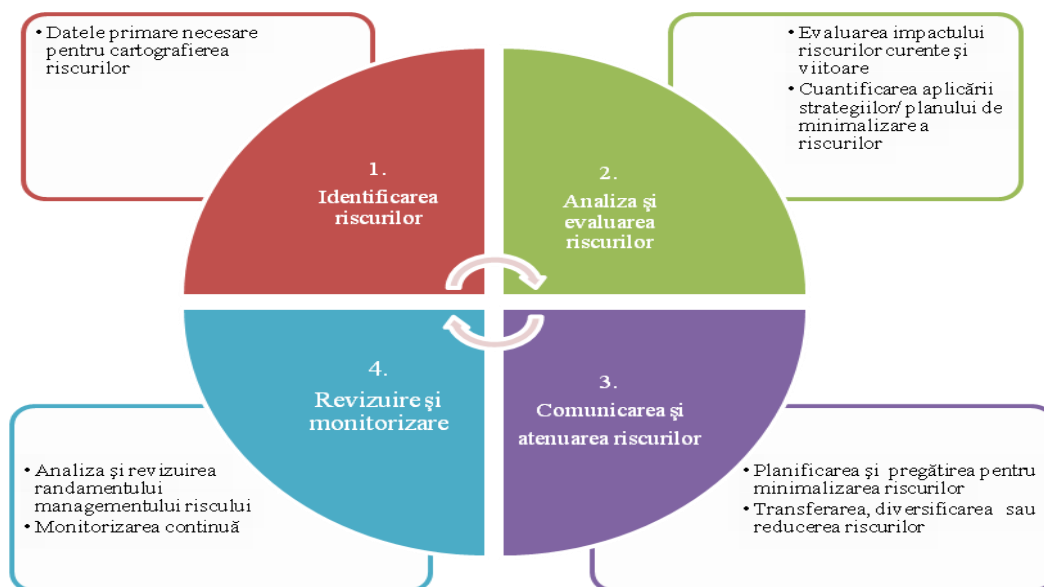

Figura 1. Etapele procesului de management al riscurilor

Sursa: elaborată de autor

Strategiile de atenuare a riscurilor sunt concepute pentru reducerea la un nivel acceptabil a acestor riscuri sau la diminuarea maxim posibilă. Suma resurselor alocate fiecărei acțiuni ar trebui să fie proporțională cu rezultatele așteptate și trebuie să existe un echilibru între costul prevenirii riscului și costul recuperării aferent survenirii riscului. Etapa a 4-a *Revizuirea și monitorizarea riscurilor*, constă în perfecționarea procesului de administrare a riscurilor prin evaluarea eficienței activităților, prin urmărirea tendințelor înregistrate, cu înlăturarea practicilor ineficiente și/sau evitarea efectelor de buclă.

Este imperios de important de a analiza informațiile care oferă context și o imagine preliminară asupra expunerii la risc. Exemple de informații primare pot include: rezultate dintr-o evaluare a impactului asupra afacerii, analiza SWOT, analiza PESTLE; date din sistemele informaționale ale companiei; tendințe și știri din industrie; reguli și reglementări relevante.

Metodele și sistemele utilizate de către autoritățile de supraveghere variază în dependență de mai mulți factori: nivelul de dezvoltare a infrastructurii pieței de asigurări; gradul de armonizare a cadrului normativ autohton; diversitatea și complexitatea produselor de asigurare; amplitudinea obligațiilor asumate; disponibilitatea indicatorilor necesari compilați de alte instituții, etc.

O etapă premergătoare implementării unor instrumente complexe de identificare și evaluare a riscurilor este harta/ cartografierea riscurilor (riskmapping), utilizat atât în domeniul asigurărilor, cât și în cel bancar. Harta riscurilor este o reprezentare grafică a unui număr selectat de riscuri ale unei companii, concepute pentru a ilustra impactul sau semnificația riscurilor pe o axă și probabilitatea sau frecvența pe alta. Această metodă poate fi

aplicată atât la nivel de întreprindere cât și la nivel de autoritate de supraveghere, fiind utilizată pe scară largă în Europa.

Cartografierea riscurilor este utilizată pentru a ajuta la identificarea, determinarea priorității și cuantificarea riscurilor. Reprezentarea grafică a riscurilor ia adesea forma unei grile bidimensionale cu frecvența (sau probabilitatea apariției) pe o axă și severitatea (sau gradul de impact financiar) pe cealaltă axă. Reprezentarea grafică cu culori specifice de la roșu (risc înalt) la verde (risc scăzut) este mult mai intuitivă și estedenumită harta căldurii (heatmap). Astfel, se constată posibile următoarele scenarii:

- Riscurile dificile (impactul scăzut/ probabilitate ridicată)
- Riscurile critice (probabilitate mare/ impact mare)
- Riscurile minore (probabilitate redusă/ impact redus)
- Riscurile de rutină (probabilitate mare/ impact redus)

În practică, această metodă de evaluare a riscurilor nu constituie o abordare destul de informativă pentru analiza macro.[10]:

Probabilitate	Aproape cert	5					
	Probabil	4					
	Posibil	3					
	Improbabil	2					
	Rar	1					
			1	2	3	4	5
			Nesemnificativ	Minor	Moderat	Major	Catastrofic
			Impact				

Figura 2. Intensitatea supravegherii în funcție de probabilitatea și impactul riscului

Sursa: elaborată de autor în baza sursei [10]

Metoda similară, însă mai sofisticată, utilizată de către Autoritatea Europeană de Asigurări și Pensii Ocupaționale (EIOPA - European Insurance and Occupational Pensions Authority) pentru evaluarea riscurilor din industria asigurărilor din Uniunea Europeană este numită *tablou de riscuri* (riskdashboard). Tabloul de riscuri rezumă principalele riscuri și vulnerabilități din sectorul asigurărilor Uniunii Europene, constituit în baza analizei tendințelor (creștere majoră/ creștere/ constantă/ descreștere/ descreștere semnificativă) și a nivelului riscului agregat (risc foarte înalt/ risc înalt/ risc mediu/ risc nesemnificativ) printr-un set de indicatori de risc prestabiliți precum: riscul macro (stabilit în baza macro-indicatorilor: rata șomajului; ritmul prognozat de creștere a PIB-ului; Indicele prețului de consum etc.), riscul de credit (analiza investițiilor în obligațiunile corporative și de stat), riscul de piață (analiza investițiilor în bunurile imobile; investițiilor în acțiuni), riscul de lichiditate și de finanțare (obligațiunile emise de asigurători; coeficienții de lichiditate), riscul de profitabilitate și solvabilitate (rata combinată; rentabilitatea primelor subscrise; rentabilitatea activelor; rentabilitatea investițiilor; rata solvabilității), riscul de interdependență și instabilitate (investițiile în bănci comerciale; investițiile în alte companii de asigurări; cota primelor cedate reasiguratorilor), riscul de subscriere (ritmul de creștere a primelor brute subscrise) [3].

Un sistem de avertizare timpurie (EWS – Earlywarningsystem) este aplicat în cadrul autorităților de supraveghere cu scopul de a monitoriza stabilitatea sectorului și este implementat ca un lanț de sisteme de comunicații informaționale și cuprinde senzori, detectoare de evenimente și subsisteme de decizie, lucrând împreună pentru a prognoza și semnaliza tulburări care afectează stabilitatea financiară, oferind timp pentru pregătirea unui răspuns la evenimentul advers și să reducă la minimum impactul acestuia. Un sistem de avertizare timpurie complet și eficient cuprinde patru funcții principale: analiza riscurilor; monitorizarea și avertizarea; diseminarea și comunicarea; capacitatea de răspuns. Sistemul de avertizare timpurie este conceput să: (a) detecteze și să prevină tendințele adverse, (b) solicite asiguratorilor să ia măsuri într-un stadiu incipient al acestor tendințe negative; (c) solicite asiguratorilor să raporteze mai frecvent, până la ameliorarea situației.

Figura 3. Fazele sistemului de avertizare timpurie a riscurilor

Sursa: elaborată de autor

EWS este bazat pe un set de indicatori cu valorile de referință corespunzătoare. În cazul constatării de către sistemul de raportare a devierii valorii raportate de la intervalul de încredere, autoritatea de supraveghere intensifică monitorizarea companiei în cauză. De regulă, indicatorii anormali sunt analizați în mod individual de către persoana responsabilă din cadrul autorității. Devierile majore pot fi analizate în corelație cu alți indicatori specifici sau se optează pentru opțiunea de a compila un indicator final prin aplicarea unui sistem de ponderare. Indicatorul compilat, însă, ar putea avea drept consecință neglijarea unor devieri aparent ne semnificative.

Asociația Națională a Comisarilor de Asigurare (NAIC), este organizația americană de stabilire a standardelor și de asistență pentru reglementare, creată și guvernată de autoritățile de asigurare din statele membre, promovând o politică de uniformitate a cadrului normativ în cadrul Statelor Unite ale Americii. Această instituție încurajează evaluarea internă, confidențială și adecvată a naturii, scalei și complexității riscurilor relevante identificate de către asiguratorii, asociate cu planul de afaceri și cu suficiența resurselor de capital, întru onorarea obligațiilor asumate prin intermediul instrumentului numit *managementul riscului și evaluarea riscului și a solvabilității proprii* (RMORSA/ ORSA - Risk Management and Own Risk and Solvency Assessment). Bazele pentru ORSA au fost stabilite în concordanță cu Principiul 16 al Asociației Internaționale a Supraveghetorilor în Asigurări (IAIS - International Association of Insurance Supervisors) - denumit managementul riscului pentru întreprinderi (ERM - Enterprise Risk Management), o mare parte din cerințele ORSA fiind îndeplinite odată cu adoptarea unui cadru ERM eficient ce încorporează și descrie într-un mod clar și elocvent minimum principii cheie[11]: cultura de risc și guvernanta corporativă; identificarea riscurilor; apetitul la risc și toleranța la risc; managementul riscurilor și controlul; raportarea și comunicarea riscurilor.

Raportul ORSA integrează trei domenii majore:

- 1) Descrierea cadrului de gestionare a riscurilor asigurătorului;
- 2) Evaluarea expunerii la risc a asigurătorului;
- 3) Evaluarea prospectivă (de viitor) a solvabilității și a capitalului de risc la nivel de grup.

Secțiunea 1 a raportului ORSA descrie modul în care asigurătorul identifică și clasifică riscurile relevante și semnificative și cum le gestionează pe măsură ce își execută strategia de afaceri. ORSA ar trebui să descrie, de asemenea, procesele și metodele de control al riscurilor, să ofere declarații de apetit la risc și să explice relația între toleranțele la risc și valoarea și calitatea capitalului, rezervelor și provizioanelor specifice. Raportul identifică instrumentele de evaluare utilizate pentru monitorizare și tehnicile de răspuns la orice modificări din profilul de risc al asigurătorului, cauzate de modificările economice sau operaționale. În cele din urmă, nu trebuie să lipsească modul în care asigurătorul încorporează noi informații despre riscuri pentru a monitoriza și a răspunde la modificările ce afectează profilul său de risc. Un profil de risc, fiind o evaluare a dorinței și capacității individuale de a-și asuma riscuri, se poate referi la amenințările la care este expusă compania, astfel pot fi categorizați mai mulți asigurători cu un profil de risc asemănător, dar nu identic. Companiile cu o gestionare progresivă a riscurilor definesc profilul de risc dorit, adică un profil de risc țintă spre care organizația va metamorfoza în timp, pe baza apetitului său la risc, a abordării guvernantei corporative și a obiectivelor sale strategice. Managementul este astfel însărcinat cu ajustarea continuă a profilului de risc curent prin mecanisme de atenuare și transfer de risc, astfel încât să se alinieze organizația la profilul de risc dorit [7].

Secțiunea 2 din raportul ORSA cuprinde un rezumat al evaluării cantitative și calitative a expunerii la risc. Acest proces de evaluare trebuie să ia în considerare o serie de rezultate, utilizând tehnici de evaluare a riscurilor adecvate naturii, amplitudinii și complexității riscurilor. Exemple de categorii de riscuri relevante pot include, dar nu se limitează, riscul de credit, riscul de piață, riscul de lichiditate, de subscriere și de operare. Evaluarea fiecărui risc depinde de caracteristicile sale specifice. Pentru unele riscuri, este posibil ca metodele calitative să fie adecvate, de exemplu anumite riscuri operaționale și/ sau reputaționale. Metode pentru determinarea impactului asupra poziției financiare viitoare poate include teste de stres cu un număr redus de variabile sau analize stohastice mai complexe.

Testul de stres este o metodă de diagnosticare a vulnerabilităților sistemului financiar, prin prognozarea rezultatelor sistemului financiar în condiții nefavorabile. Practica se bazează pe testele de stres bazate pe scenarii care, comparativ cu analiza sensibilității, ia în calcul mai mult decât un singur factor. Testele de stres la nivel micro-prudențial se concentrează asupra rezultatelor instituțiilor financiare individuale, ignorând în mare parte bucla de reacție (feedback loop) dintre acestea și economia reală, precum și între instituțiile financiare. Acestea au evoluat de la necesitatea autorității de a proteja consumatorii împotriva riscurilor excesive ale instituțiilor unice. Testele de stres macro-prudențiale se concentrează asupra rezultatelor sistemului financiar în ansamblu. Scopul este de a extinde domeniul testului micro-prudențial pentru bucla de reacție (feedback loop) între sectoarele financiare și cele reale și diferitele mecanisme de amplificare în cadrul acestora.

Testele de stres macroeconomice consideră că rezultatele performanțelor sistemului financiar sunt condiționate de scenarii adverse, dar plauzibile. Pot fi aplicate 4 tipuri de abordări pentru scenariile care ar determina evoluția și tendințele sectorului/ economiei: 1)

Abordarea istorică (variabilele macroeconomice sunt calibrate pentru a se potrivi cu un anumit eveniment trecut advers); 2) Abordarea probabilistică (variabilele macroeconomice sunt calibrate pe baza distribuției rezultatelor anterioare); 3) Abordarea ipotetică (este considerat un set de riscuri plauzibile, deși nu se bazează pe experiența trecută); 4) Abordarea ingineriei inverse (cât de mare ar trebui să fie un șoc pentru a genera pierderi instituțiilor financiare peste un anumit prag prestabilit).

Etapele necesare creării unui test de stres sunt:

1. Scenariul de bază (baseline) bazat pe previziunile bianuale ale autorității;
2. Constituirea scenariului advers bazat pe evaluarea riscurilor;
3. Cartografierea scenariului advers în șocuri;
4. Calibrarea șocurilor modelului (utilizarea modelului de satelit) utilizând instrumente econometrice;
5. Simularea și rezultatele modelului (elasticitatea).

Comitetul de la Basel pentru Supraveghere Bancară (Basel Committee on Banking Supervision) specifică 9 principii ce trebuie aplicate la testele de stres, aplicabile pentru întreg sistem financiar:

1. Cadrele de stres testing ar trebui să aibă obiective clar definite și adoptate în mod oficial; Cadrele de stres testing ar trebui să includă o structură eficientă de guvernare;
2. Testarea de stres ar trebui utilizat ca un instrument de gestionare a riscurilor pentru a insufla decizii în afaceri;
3. Testarea de stres ar trebui să captureze riscuri reale și relevante și să presupună aplicarea stresurilor suficient de severe;
4. Resursele și structura organizatorică trebuie să fie adecvate pentru a îndeplini obiectivele stres testului;
5. Testele de stres ar trebui să fie bazate pe date exacte și suficient de granulate și de sisteme solide IT;
6. Modelele și metodologiile ce urmează să fie aplicate la evaluarea impactului scenariilor și sensibilității ar trebui să fie adecvate scopului;
7. Modelele de testare, rezultatele și cadrele de testare ar trebui să fie supuse provocărilor și revizuirilor constante de reguli;
8. Practicile de stres testing și constatările aferente trebuie să se comunice în cadrul jurisdicțiilor.

Conform cerințelor din Secțiunea 2 al ORSA, analiza riscurilor trebuie efectuată în concordanță cu modul în care afacerea este administrată, fie la nivelul grupului, fie la nivel individual. Identificarea independentă a fiecărei categorii de riscuri și raportarea rezultatelor permit evaluarea anumitor combinații de risc, care ar putea determina un asigurător să eșueze. Unul dintre cele mai dificile exerciții în modelarea rezultatelor, este determinarea de către asigurător a relațiilor, dacă acestea există, între categoriile de risc (istoricul poate oferi unele dovezi empirice ale relațiilor).

Secțiunea 3 din raportul ORSA "Evaluarea prospectivă (de viitor) a solvabilității și a capitalului de risc la nivel de grup" descrie modul în care asigurătorul combină elemente calitative ale politicii sale de gestionare a riscurilor cu valorile cantitative de expunere la riscuri și cu nivelul determinat al resurselor financiare necesare pentru gestionarea activității curente și pe un ciclu de afaceri pe termen mai lung.

3. Concluzii

Imperativul monitorizării sectorului de asigurări derivă din rolul esențial al companiilor de asigurări în susținerea activității economice, fiind un mecanism solid ce contribuie la sustenabilitatea și creșterea economiei naționale.

Aplicarea metodelor și strategiilor de management a riscurilor prin care acestea pot fi identificate și evaluate, supravegheate în funcție de probabilitate și impactul lor economic și financiar permite identificarea măsurilor și acțiunilor de protecție împotriva lor, de menținere a stabilității financiare și creșterii performanței asigurătorilor.

Bibliografie

1. Legea privind autorizarea și supravegherea activității de asigurare și reasigurare: nr.237 din 19.10.2015 [online]. 2015 [citat 06 sept. 2021]. Disponibil: https://asfromania.ro/files/asigurari/legi/Legea%20237_2015_forma_aplicabila_dec_2019.pdf
2. ISO 31000:2018(en) *Risk management — Guidelines* [online]. International Organization for Standardization, 2018 [citat 06 sept. 2021]. Disponibil: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:31000:ed-2:v1:en>
3. Risk dashboard [online]. EIOPA, 2020 [citat 06 sept. 2021]. Disponibil: https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/risk-dashboard_en
4. Lege privind activitatea de asigurare și reasigurare [citat 25 aug. 2021]. Disponibil: <https://www.cnpf.md/storage/files/files/LegeAR.pdf>.
5. Abrams, Richard K.; Taylor, Michael W. Issues in the Unification of Financial Sector Supervision. Working Papers of IMF. 2014, nr.00/123.
6. Bernardino, Gabriel. Orsa - The Heart of Solvency II [online]. Lisbon, 2011 [citat 06 sept. 2021]. Disponibil: https://www.eiopa.europa.eu/content/orsa-heart-solvency-ii_en?source=search
7. Havemann, Joel. The Great Recession of 2008–09 [online]. Encyclopedia Britannica, 2010 [citat 25 aug. 2021]. Disponibil: <https://www.britannica.com/event/financial-crisis-of-2007-2008>
8. Hîncu, R., Munteanu, N., Roșca, M. Evoluția cadrului de reglementare și control pe piața de capital: practici ale SUA, UE, RM. *Economica*. 2011, nr.4 (78), p.45-51.
9. How to communicate risks using a heat map [online]. CGMA, 2011 [citat 12 aug. 2021]. Disponibil: <https://web.actuaries.ie/sites/default/files/erm-resources/communicate-risks-using-heat-map.pdf>
10. NAIC own risk and solvency assessment (orsa) guidance manual [online]. NAIC, 2017 [citat 08 aug. 2021]. Disponibil: https://www.naic.org/documents/prod_serv_fin_recievership_ORSA-2014.pdf